

Основни перспективи за обучение

БИХЕВИОРИЗЪМ

Тук са формулирани първите обяснения на ученето и въпреки че можем да се върнем към Аристотел и принципа на съседството (когато две или повече усещания се случват заедно достатъчно често, те ще бъдат свързани), това е изследването на Иван Павлов (1920 г.). консолидиращо класическото обуславяне като централна ос на бихевиористката перспектива.

• **Класическо кондициониране:** чрез този процес животните (включително хората) могат да бъдат обучени да реагират неволно на стимули, които нямат ефект или имат различен ефект. Резултатът е, че стимулът предизвиква автоматичен отговор. Безопасно е да се каже, че този тип обучение е несъзнателно, но очевидно не цялото човешко обучение е такова. Ние също учим съзнателно. Наричаме операнти елементите на поведение, които генерираме умишлено, а включеният процес на обучение е известен като оперантно обуславяне. Б. Ф. Скинър (1953) разработва първоначално тази концепция.

• **Оперативно кондициониране:** е процесът, който кара реакцията да бъде модифицирана според ефектите, които околната среда има върху нея. Индивидът оперира със своята среда, като по този начин я променя, докато в същото време средата променя поведението на индивида. 1. Ако резултатът от операцията е полезен, това поведение ще бъде засилено и ще има вероятност да се повтори. 2. Ако резултатът е вреден, поведението изчезва. В резултат на това субектите се научават да получават или премахват последствия от околната среда.

Основни перспективи за учене

КОГНИТИВИЗЪМ

Този подход е може би най-старият, въпреки че бихевиоризмът напълно го засенчи от края на 19-ти век до преди няколко десетилетия. Когнитивната гледна точка върху ученето може да се опише в своя произход като философска ориентация, тъй като предполага, че умствените процеси (възприятие, внимание, памет...) съществуват и могат да бъдат изследвани. Може би ще разберем това по-добре, ако направим сравнение между когнитивната и поведенческата перспектива. Основната разлика е в предположенията за наученото:

- Според когнитивния подход знанията и стратегиите се научават и промените в тях правят възможни промени в поведението.
- В поведенческата перспектива това, което се научава, са самите нови елементи на поведение.

За да се опитаме да го представим по-ясно: когнитивизмът разглежда ученето като разширяване и трансформация на разбирането, което вече притежаваме, а не като просто записване на асоциации в празните пространства на мозъка. По този начин в рамките на когнитивизма се разбира, че това, което вече знаем, определя това, което научаваме.

Основни перспективи за учене

КОНСТРУКТИВИЗЪМ

Този подход насочва вниманието към два ключови аспекта на ученето: социалния фактор и културния фактор. Въпреки че има своите корени в когнитивната перспектива, конструктивистките теории са напреднали още повече, пораждайки нови стратегии и методи на преподаване. Конструктивизмът може да бъде разделен на два аспекта:

- Психологически конструктивизъм: фокусът е за това как хората осмислят света въз основа на собствените си знания и вярвания
- Социален конструктивизъм: той счита, че социално взаимодействие, културни инструменти и дейности оформят индивидуалното обучение. Обучаемите достигат постигнатите резултати, работейки заедно.

Някои конгруентни методи на преподаване, свързани с конструктивистката гледна точка са:

- Учение, базирано на запитване
- Проблемно-базирано обучение
- Кооперативно обучение
- Когнитивно обучение
- Служебно обучение

Основни перспективи за учене

СОЦИАЛНА КОГНИТИВНА ПЕРСПЕКТИВА

Социалната когнитивна теория води началото си от работата, която Алберт Бандура започва през 1950 г.

Тази текуща перспектива:

- поддържа акцент върху ролята на други хора, които да служат като модели и учители (социална част)
- но също така включва мислене, вънввания, очаквания, предвиждане, саморегулиране, сравнения и преценки (когнитивна част). Ученето чрез наблюдение е основен елемент на социалната когнитивна теория.

Какво определя, че човек научава моделирано поведение и умения?

1. Нивото на развитие на наблюдателя (колкото по-възрастен е човекът, толкова по-голяма е способността му да фокусира вниманието и да използва стратегии за запаметяване).
2. Статус на модела (децата са склонни да имитират хора, които изглеждат компетентни, могъщи, престижни и ентусиазирани).
3. Моделна прилика (имитираме по-лесно тези, които смятаме за подобни на нас).

Основни перспективи за учене

СОЦИАЛНА КОГНИТИВНА ПЕРСПЕКТИВА

Как се осъществява обучението чрез наблюдение?

То включва четири елемента:

- **ВНИМАНИЕ:** когато се преподава умение, е необходимо учениците да виждат от същата гледна точка като учителя, насочвайки вниманието си към специфичните характеристики на ситуацията.
- **ЗАПАЗВАНЕ:** това включва представяне на умствено ниво на действията на модела. Запазването се подобрява чрез умствена репетиция (представете си как го правите) и реална практика.
- **ПРОИЗВЕЖДАНЕ:** след като веднъж знаем как се изглежда дадено поведение и помним елементите, все още може да не го изпълняваме точно: практиката, обратната връзка и обучението ще направят поведението по-точно.
- **МОТИВАЦИЯ И ЗАТВЪРЖДАВАНЕ:** може да придобием нов вид поведение, но е малко вероятно да го изпълним, освен ако няма стимул да го направим. Има 3 форми на подсилване, които насърчават ученето чрез наблюдение:
 1. Директно подсилване: наблюдателят възпроизвежда поведението и получава подкрепа (гимнастичка изпълнява успешно упражнение, а треньорът казва „Отлично!“).
 2. Заместващо подсилване: наблюдателят вижда как другите получават подкрепа за конкретно поведение и след това извършва същото поведение по-често (ако поздравим ученик за чисто и спретнато представяне, вероятно е тези, които станат свидетели, да се опитат да се погрижат и за собственото си представяне)
 3. Самоукрепване: учениците трябва да се научат да управляват живота си, да си поставят собствени цели и да си дават собствена подкрепа, тъй като в живота на възрастни наградите са двусмислени.

MAP - Motivate. Act. Promote - n. 2020-1-ES01-KA204-081780

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

"The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

